

Onderwerp Kredietaanvraag transformatie Zaagmuldersweg

Telnr. 14 050 Bijlagen 4

Registratienummer 195461-2024

Classificatie ☒ Openbaar ☐ Geheim ☐ Vertrouwelijk (bij gebruik van
persoonsgegevens)

Portefeuillehouder Broeksma

Langetermijn agenda (LTA) LTA ja: ☒ Maand 10 Jaar 2024
Raad LTA nee: ☐ Niet op LTA

Voorgesteld raadsbesluit

De raad besluit:

- I. het Voorlopig Ontwerp voor de transformatie van de Zaagmuldersweg vast te stellen;
- II. de totale kosten voor de transformatie van de Zaagmuldersweg vast te stellen op € 3.500.000,--;
- III. hiervoor een krediet beschikbaar te stellen van € 3.500.000,-- en dit te dekken uit:
 - a. extra beleidsmiddelen: 'Uitvoeringsprogramma Mobiliteitsvisie' van € 3.000.000,-- (structurele kapitaallasten van € 149.000,--);
 - b. extra beleidsmiddelen: 'Uitvoeringsprogramma Mobiliteitsvisie' van € 500.000,--, jaarschijf 2024 en daartoe dit bedrag te storten in de bekleemde reserve;
 - c. de kapitaallasten van € 21.000,-- jaarlijks te onttrekken aan de bekleemde reserve.
- IV. de gemeentebegroting 2024 op deelprogrammaniveau overeenkomstig te wijzigen.

Samenvatting

De transformatie van de Zaagmuldersweg is één van de eerste wegen die onder de noemer 'Doorwaadbare Stad' wordt gerealiseerd en waarbij de aanpak van de ontwerpleidraad Leefkwaliteit Openbare Ruimte 'Nieuwe Ruimte' wordt toegepast. Voor de transformatie heeft een uitgebreid participatietraject met de omgeving plaatsgevonden. De straat is nu vooral gericht op gemotoriseerd verkeer en dat willen we veranderen. De maximumsnelheid wordt verlaagd naar 30 km/u en er worden diverse maatregelen genomen om de snelheid te verminderen. Het plan omvat daarnaast onder meer de aanplant van 71 extra bomen en toevoeging van veel groene beplanting in plantvakken langs de hele route. De hoeveelheid verhard oppervlak neemt sterk af. Het haaksparkeren wordt vervangen door langsparkeren op de stoep en er komt een fietsstrook aan beide zijden van de weg. Daarmee ontstaat een aantrekkelijke ruimte met meer plek voor fietsers en voetgangers en meer ruimte voor groen, beleving en klimaat.

Vervolg voorgesteld raadsbesluit

Aanleiding en doel

De afgelopen jaren is de druk op de openbare ruimte fors toegenomen. Het aantal inwoners in de stad en de omliggende dorpen is gegroeid, maar de openbare ruimte is niet in dezelfde mate meegegroeid. Er komen meer bezoekers in de binnenstad en er ligt een grotere druk op de wijken door binnenstedelijke verdichting of doordat werknemers van buiten de stad er bijvoorbeeld hun auto parkeren. Naast de toenemende druk van meer inwoners en bezoekers, gaat het ook om verschillende concurrerende functies die beslag leggen op dezelfde openbare ruimte. Ook brengt het veranderende klimaat problemen als hittestress en wateroverlast met zich mee.

Sinds omgevingsvisie Next City (2018) wordt daarom volop ingezet op het vergroten van de leefkwaliteit. Zo ook in de in 2021 vastgestelde mobiliteitsvisie 'Groningen Goed Op Weg'. Onderdeel van de plannen van de mobiliteitsvisie is een transformatie van het wegennet onder de noemer 'Doorwaadbare Stad', met hierin concrete voorstellen tot het verlagen van de maximumsnelheid naar 30 km/u, realiseren van beleefplekken en knips op verschillende wegen. Op 16 november 2022 is het uitvoeringsprogramma Doorwaadbare Stad 'Van verkeersruimte naar leefruimte' vastgesteld. In totaal betreft het ruim 50 straten en wegen die in de periode 2022-2040 worden getransformeerd van 50 naar 30 km/u en in een meer aantrekkelijke leefomgeving door een minder dominante rol voor de auto. De transformatie van de Zaagmuldersweg is één van deze locaties.

De Zaagmuldersweg loopt centraal in de Oosterparkwijk van noord naar zuid en fungeert op dit moment als een belangrijke verbinding van en naar het hoofdwegennet. Fietzers en voetgangers ervaren op dit moment een barrièrewerking tussen beide kanten van de weg. De straat is vooral gericht op gemotoriseerd verkeer en dat willen we veranderen. Doel is om de Zaagmuldersweg te transformeren in een buurtstraat met maximumsnelheid 30 km/u (GOW30). Daardoor kan een straat ontstaan met meer aandacht voor fietsers en voetgangers en meer ruimte voor groen en beleving. Daarmee neemt de aantrekkelijkheid van de straat toe door een minder dominante rol van de auto, wat zorgt voor een beter leefklimaat. Daarnaast willen we de openbare ruimte meer klimaatadaptief maken en de aanwezige ecologische structuren in de wijk versterken. Voor de toekomstige inrichting moet aandacht blijven voor doorstroming van het openbaar vervoer, zodat bussen volgens dienstregeling door de wijk kunnen rijden.

Bij de uitwerking van de openbare ruimte laten we ons leiden door de ambities en inspiratiebeelden uit de in december 2021 door uw raad vastgestelde ontwerpleidraad Leefkwaliteit Openbare Ruimte 'Nieuwe Ruimte'. Deze ontwerpleidraad gaat uit van een multi-dimensionale aanpak. Waarbij mobiliteit niet langer maatgevend is, maar toegankelijkheid, veiligheid, beleving, sociale interactie, ecologie, klimaatadaptatie, economie, cultuurhistorie én mobiliteit samen de straat maken.

Kader

Verschillende beleidskaders zijn van invloed zijn op de transformatie van de Zaagmuldersweg:

- De parkeervisie 'Ruimte Voor De Straat' (2018) stelt dat de geparkeerde auto in de openbare ruimte soms wel heel veel ruimte inneemt. Dat levert straten op waar minder plek is voor groen, speelplekken of ontmoetingsplekken. Doel van de parkeervisie is om met een goed en evenwichtig parkeerbeleid de straat weer de ruimte geven, en – waar dat aan de orde is – de dominantie van parkeren terug te dringen. Waardoor plek kan worden geboden voor een ander gebruik van de straat;
- Het groenplan 'Vitamine G' (2020) omschrijft de ambities voor onder meer het versterken en vergroten van meer groen in de gemeente, meer klimaatadaptief maken van de openbare ruimte en het versterken van ecologische structuren. Ambitie is om alle groenstructuren binnen de gemeente zoveel mogelijk met elkaar te verbinden door nieuw groen toe te voegen en de benodigde infrastructuur aan te leggen tussen groengebieden;
- De mobiliteitsvisie 'Groningen Goed Op Weg' (2021) schept de randvoorwaarden voor het Groningen van 2040. Een gemeente die duurzaam bereikbaar is en waarin leefkwaliteit bovenaan staat. Een gemeente met een robuust autonetwerk, ingericht op lagere snelheden. Een gemeente waarin voetgangers en fietsers alle ruimte krijgen, met een stevig en toekomstvast OV-systeem;
- De ontwerpleidraad Leefkwaliteit Openbare Ruimte 'Nieuwe Ruimte' (2021) is een inspiratiedocument voor toekomstige projecten binnen gemeente. Een beeldend product waarin een openbare ruimte wordt verbeeld, waarbij meer ruimte is voor thema's als groen, sporten, spelen, klimaat en ontmoeten. Daarbij is in het bijzonder de koppeling gezocht met de mobiliteitsvisie;

- ‘Doorwaadbare Stad’ (2022) is het uitvoeringsprogramma van de mobiliteitsvisie die vooral focust op de herverdeling van de openbare ruimte: minder ruimte voor autoverkeer en parkeren en juist meer ruimte voor groen, voetgangers en fietsers. Daarvoor worden 50 km/uur-wegen getransformeerd in 30 km/uur-straten. De Zaagmuldersweg is één van deze straten;
- Voor de hele gemeente is een nieuw pakket parkeermaatregelen voorbereid met als doel om de huidige en toekomstige parkeerdruk te verlagen en wijkvreemd parkeren tegen te gaan. Doel is om met dit pakket ruimte vrij te spelen voor leefkwaliteit, klimaatadaptatie, lopen en fietsen, en de beschikbare parkeerruimte zoveel mogelijk in te zetten voor bewoners en hun bezoek. Besluitvorming hierover vond plaats in de raad van 10 juli 2024;
- Op landelijk niveau wordt toegewerkt naar richtlijnen voor gebiedsontsluitingswegen 30 km/u (GOW30). We willen als gemeente zoveel mogelijk volgens de nieuwste inzichten werken. De inrichting van GOW30-wegen is nog niet volledig uitgedacht. Maar, er zijn wel al voorkeurskenmerken te onderscheiden, zoals: voorrangskruisingen, aparte fietsstroken/-paden, regelmatig pleintje/zebra als onderbreking en langsparkeren i.p.v. haaksparkeren.

Voor de transformatie van de Zaagmuldersweg geldt als afbakening het deel van de Zaagmuldersweg tussen de Merelstraat in het noorden (daar waar klinkers overgaat in asfalt) en het Damsterdiep in het zuiden. Het Wielewaalplein valt onder project Oosterhamrikzone.

Argumenten en afwegingen

De Zaagmuldersweg ligt in de Oosterparkwijk, wat grotendeels is aangelegd in de periode tussen 1925-1935. De Oosterpark is een Berlage-wijk met veel invloeden van architectuurstroming Amsterdamse School. Aan en in de nabijheid van de Zaagmuldersweg is deze invloed nog goed zichtbaar in de architectuur van o.a. Simon van Hasseltschool en het Oude Politiebureau, maar ook in de uniforme haagbeplanting op de erfgronden en bijvoorbeeld de gemetselde zitranden op het Linnaeusplein.

Voor de herinrichting van de Zaagmuldersweg zijn de belangrijkste uitgangspunten binnen het gedachtegoed van de Amsterdamse School vertaald naar een hedendaagse interpretatie voor het ontwerp van de straat: rechte doorgaande lijnen en een duidelijke geleiding, een expressieve vormgeving, een symmetrische hoofdropzet en zit- en speelelementen uitgevoerd in baksteen. In het verlengde hiervan kenmerkt de voorgestelde hoofdropzet voor de herinrichting van de Zaagmuldersweg zich als een doorgaande, groen opgezette laanstructuur, die zich kenmerkt door rust, ritme, eenvoud en symmetrie. Binnen deze laanstructuur is een vijftal ‘kralen’ gedefinieerd. Dit zijn de plekken waar enerzijds belangrijke kruisende verkeersbewegingen plaatsvinden en anderzijds er een kans ligt om de relatie met de direct omliggende woonbuurten en de ruimtelijke kwaliteit daarvan te leggen. Met andere woorden: een verbijzondering in het karakter van de laan.

Het uitgangspunt voor de materialisatie en vormgeving van de Zaagmuldersweg is gebaseerd op zoveel mogelijk hergebruik (circulariteit) van materialen, anticiperen op klimaatverandering (minimaliseren van verharding en zoveel als mogelijk toevoegen van kwalitatief groen), versterken van de biodiversiteit, voelbaar maken van cultuurhistorie en het terugbrengen van rust, continuïteit en ruimtelijke samenhang.

In hoofdlijnen worden de volgende maatregelen voorgesteld voor de Zaagmuldersweg:

- De Zaagmuldersweg wordt een gebiedsontsluitingsweg 30 km/u. Voor de Zaagmuldersweg betekent dit dat het wegprofiel op verschillende delen wordt versmald en alle haaksparkeren wordt vervangen door langsparkeren (verhoogd op de stoep). Daardoor ontstaat ruimte in het profiel voor bijv. het toevoegen van groen;
- Aan beide zijden van de straat komt een fietsstrook van 1,80 meter breed. Samen met het parkeren dat verhoogd op de stoep komt, zorgt dat voor een versmalling van de rijbaan. Dat nodigt minder uit om hard te rijden;
- In totaal worden 71 nieuwe bomen toegevoegd, waarvan 22 nieuwe laanbomen (lindes) in de laanstructuur en 49 meerstammige bomen op de ‘kralen’. Langs de hele route wordt in plantvakken groenblijvende onderbeplanting toegevoegd. De hoeveelheid verhard oppervlak neemt daardoor sterk af;
- Daarnaast worden 4 as-verspringingen en 1 wegversmalling in de weg toegepast, om de snelheid van gemotoriseerd verkeer verder omlaag te brengen;
- Het wegdek wordt uitgevoerd in zwart asfalt (GemGro Reflection). Op de ‘kralen’ en fietsstroken in rood asfalt, waar een attentieverhogende werking van uitgaat.
- Passend bij de 30 km/u-zone komen lagere lichtmasten terug (6 m hoog), met een kleinere afstand tussen de masten.

De plankaart van het Voorlopig Ontwerp (VO) van de Zaagmuldersweg is opgenomen in **bijlage I**. In het rapport in **bijlage II** wordt het VO uitgebreid toegelicht in woord en beeld.

Afwegingen:

- Belangrijk uitgangspunt voor het ontwerp was om de bestaande bomen zo veel als mogelijk te behouden. Langs de Zaagmuldersweg bevinden zich in de huidige situatie in totaal 114 bomen. Om het VO voor de Zaagmuldersweg te kunnen realiseren hoeft slechts 1 boom te worden gekapt, die ook nog eens dood is. In totaal 10 (verplantbare) bomen moeten worden verplant naar een andere locatie langs de Zaagmuldersweg. De rest van de aanwezige bomen (103) kan worden behouden. Daarnaast worden 71 nieuwe bomen toegevoegd. In het VO-rapport in **bijlage II** is de bomenbalans (blz. 26-27) te vinden met de te behouden, te kappen, te verplanten en de nieuwe bomen. Tevens is daar het bomenplan (blz. 30-31) te vinden met voorstel voor de bomensoorten.
- In de Zaagmuldersweg wordt aangesloten op de landelijke richtlijn voor gebiedsontsluitingsweg 30 km/u (GOW30). Dat betekent onder andere dat wordt gekozen voor parkeren ‘verhoogd op de stoep’ in plaats van haaksparkeren. Haaksparkeren zorgt voor onveilige situaties bij het uitsteken van de auto. De keuze voor langsparkeren maakt dat per saldo minder parkeerplaatsen terug kunnen komen langs de straat. Om de parkeerdruk op een acceptabel niveau te houden (binnen 250 m), wordt voorgesteld om in enkele zijstraten in het midden- (Ripperdalaan) en zuidelijk deel (Slachthuisstraat en E.D. Wiersemastraat) van de Zaagmuldersweg een aantal extra parkeerplaatsen toe te voegen. In het noordelijke deel van de Zaagmuldersweg is het, vanwege de lagere parkeerdruk in de huidige situatie, niet nodig extra parkeerplaatsen toe te voegen in de zijstraten. De parkeerbalans, met aantallen parkeerplaatsen in de huidige en toekomstige situatie, is te vinden in het VO-rapport in **bijlage II** (blz. 28-29). Een toelichting op de parkeerdruk is te vinden in de notitie Parkeren in **bijlage III**.
- De Zaagmuldersweg blijft een belangrijke ontsluitingsfunctie houden voor de Oosterparkwijk. Een goede doorstroming van het openbaar vervoer en van de hulpdiensten is belangrijk. Dat maakt ook dat niet kan worden gekozen voor drempels als snelheidsremmende maatregel, maar wordt gekozen voor as-verspringingen en een enkele wegversmalling. De bus die blijft rijden maakt ook dat qua materialisatie van de straat niet kan worden gekozen voor klinkers, maar voor asfalt. De ervaring leert dat bussen in combinatie met klinkers leidt tot verzakkingen en meer geluidsoverlast dan bij asfalt.

Maatschappelijk draagvlak en participatie

Voor de transformatie van de Zaagmuldersweg heeft een uitgebreid participatietraject plaatsgevonden met de omgeving, vanaf het begin van het project. Onder andere met inloopavonden, klankbordgroepen, buurtwandelingen en schetssessies met bewoners heeft de omgeving een belangrijke rol gehad bij het ontwerp voor de Zaagmuldersweg. Tevens is gesproken met diverse belangengroepen, zoals de werkgroep Toegankelijk Groningen, het OV-bureau en de politie/hulpverleningsdiensten, wat hele nuttige informatie heeft opgeleverd voor het ontwerp. In het participatieverslag in **bijlage IV** wordt uitgebreider stilgestaan bij het participatietraject met de omgeving en de afstemming met de diverse belangenorganisaties.

Financiële consequenties

De geraamde kosten voor de transformatie van de Zaagmuldersweg passen op basis van het VO binnen het gestelde budget van € 3,5 miljoen. Met inachtneming van de in deze fase nog aanwezige onzekerheidsmarges, is het zeer aannemelijk dat het ontwerp voor de Zaagmuldersweg (inclusief plankosten) gerealiseerd kan worden binnen het totaal beschikbare budget.

BEGROTINGSWIJZIGING INVESTERINGEN 2024 (x € 1000)						
DIRECTIE:	Stadsontwikkeling					
LOOPTIJD:	2024-2026					
Programma	Deelprogramma	Beleidsveld	Inc/str	Lasten	baten	Saldo te activeren
01 Economie en Ruimte	01.2 Mobiliteit	01.2.3 Slim en duurzaam	I	3.500		3.500
Totaal				3.500	-	3.500

BEGROTINGSWIJZIGING EXPLOITATIE 2024 (x € 1000)									
Programma	Deelprogramma	Beleidsveld	inc/str	Lasten	baten	Saldo voor res.mut.	Toevoeging reserves	Onttrekking reserves	Saldo na res.mut.
01 Economie en Ruimte	01.2 Mobiliteit	01.2.3 Slim en duurzaam	I	-500		500	500		0
Totaal				-500	0	500	500	0	0

Overige consequenties

- Aan de zuidkant heeft de Zaagmuldersweg raakvlakken met project Stadshavens. Toekomstige bewoners van Stadshavens zijn straks voor voorzieningen als basisschool en supermarkt afhankelijk van de omliggende wijken. Als gevolg daarvan worden meer oversteekbewegingen van en naar Stadshavens verwacht. Op het Damsterdiep is ter hoogte van de Slachthuisstraat een nieuwe, veilige oversteeklocatie vanuit Stadshavens voorzien. In het verlengde daarvan verleggen we vanuit de transformatie van de Zaagmuldersweg het profiel van de Slachthuisstraat ter hoogte van de Zaagmuldersweg, zodat een meer rechtstreekse aansluiting ontstaat.
- Koppelkansen met project Stadshavens is verder dat voor deze nieuwe woonwijk een hemelwaterriool moet worden aangelegd door het zuidelijk deel van de Zaagmuldersweg, vanaf Damsterdiep richting de Gorechtvijver. Deze plek is ook gemarkeerd als potentiële overlastlocatie bij stortbuien. Hier maken we werk-met-werk door de aanleg van het hemelwaterriool te combineren met de herinrichting van de straat. Dat wil zeggen, dat de kosten voor het aanleggen van het hemelwaterriool (straat openbreken, leiding leggen, fundering aanbrengen) voor rekening komen van project Stadshavens en alleen de nieuwe deklaag voor rekening komt van project Zaagmuldersweg. Bijkomend voordeel is dat de straat daardoor maar één keer opgehaald hoeft te worden, waardoor de overlast voor de omgeving wordt beperkt.
- De transformatie van de Zaagmuldersproject is, als één van de eerste projecten van uitvoeringsprogramma Doorwaadbare Stad en één van de eerste projecten waar de aanpak van de ontwerpleidraad Leefkwaliteit Openbare Ruimte 'Nieuwe Ruimte' volledig wordt toegepast, bestempeld als voorbeeldproject. De lessen die worden geleerd bij dit project worden meegenomen bij volgende, vergelijkbare projecten waar de ontwerpleidraad wordt toegepast, met als doel om steeds beter te worden in het toepassen daarvan.

Vervolg

Na vaststelling van het VO voor de transformatie van de Zaagmuldersweg, wordt deze uitgewerkt naar een Definitief Ontwerp (DO). Daarna wordt het ontwerp vanaf begin 2025 uitgewerkt naar een bestek voor de aanbesteding van de aannemer. Streven is om met de uitvoering te starten medio 2025. Verwachte uitvoeringstijd is ca. 1 jaar.

Lange Termijn Agenda

Besluitvorming over het krediet voor de transformatie van de Zaagmuldersweg staat op de LTA voor Q4 2024 (oktober).

Bijlagen:

- I. Voorlopig Ontwerp transformatie Zaagmuldersweg d.d. 26-6-2024
- II. Rapport Voorlopig Ontwerp transformatie Zaagmuldersweg d.d. 26-06-2024
- III. Notitie Parkeren Zaagmuldersweg d.d. 09-07-2024
- IV. Participatieverslag d.d. 09-07-2024